

Švýcarsko – příklady dobré praxe

Na přelomu června a července roku 2011 proběhla v rámci česko-švýcarského projektu „Přenos know-how a dobré praxe“ studijní cesta do švýcarských kantonů Bern a Luzern. Zúčastnilo se jí 20 zástupců různých zařízení poskytujících sociální služby, zástupci MPSV ČR a APSS ČR. Účelem této cesty bylo jednak seznámení se se systémem sociálních služeb a vzdělávání odborných pracovníků sociálních služeb ve Švýcarsku, ale také získání poznatků o dobré praxi při exkurzích v jednotlivých zařízeních a absolvovaných přednáškách.

Švýcarští poskytovatelé sociálních služeb nespolehnou pouze na příspěvky od státu či obce, ale snaží se najít vlastní zdroje financí. Příkladem jsou například jejich restaurace, které jsou otevřeny občanům z okolí, nikoli pouze klientům sociálních služeb. Přináší to nejenom zisk pro zařízení, ale i možnost propojení života v obci s životem v zařízení. Obecně je gastronomie v domovech pro seniory na vysoké úrovni, souvisí to i s kvalitním vzděláním v gastronomii a provozních oborech, které realizuje CURAVIVA.

Dalším zdrojem příjmů jsou různé typy chráněných dílen (tkalcovna, sklářská dílna, zásilková služba, zahradnictví apod.). Produkty z těchto dílen dosahují takové kvality, že je o ně na trhu zájem a příjmy z prodeje představují nezanedbatelnou část rozpočtu poskytovatelů sociálních služeb.

Místní samosprávy se podílejí na úhradě nákladů v případě ubytování jejich občana v domově.

Mnoho příkladů dobré praxe získali účastníci studijní cesty při přednášce zástupce organizace Pro Senecute. Tato organizace vypracovala a zavedla mnoho programů pro seniory. Z těch nejdůležitějších jsou to:

- **Zajištění kompletní ekonomiky a účetnictví domácnosti**
 - Správa financí, hlídání termínů plateb, provádění plateb apod. Službu využívá cca 160 klientů, provádějí ji dobrovolníci s odbornými znalostmi této problematiky. Sazba za službu je 0–4000 CHF v závislosti na majetkových poměrech klienta
- **Daňové poradenství**
 - Důchody jsou zdaněné a každý příjemce důchodu musí podávat daňové přiznání. S jeho vyplněním pomáhají dobrovolníci z řad odborníků. Úhrada za tuto službu je promile ze zdanitelného příjmu plus promile z majetku.
- **Program – senior do školy**
 - Senior tráví ve školní třídě prvního stupně dvě až čtyři hodiny týdně, vede skupiny, pomáhá, vypráví. Smyslem je vzájemné poznání a porozumění vedoucí k respektu.
- **Program dobrovolníků**
 - Práce v domácnosti seniorů vykonávají dobrovolníci, kteří dostávají finanční kompenzaci 15 CHF za hodinu. Musí absolvovat základní kurs a mít odborné znalosti a

sociální kompetence. Kvalita odváděné práce není organizací nijak kontrolována. Je předpoklad, že si ji hlídají sami klienti. Vše je poskytováno na individuálních požadavcích klientů, kdy je předpokládáno, že klient si sám řekne, pokud chce službu poskytovat jinak.

- **Program bydlení a pomoc**

- Nabídka informačního poradenství a pomoci: dědictví a právní záležitosti, finance a daně, bytové právo, právo užívání atd.
- Poradenství v oblasti obnovy a rekonstrukce bytu nebo domu.
- Pronájem a prodej bytových a komerčních nemovitostí a stavebních pozemků.
- Příprava na důchodový věk – úprava bydlení, zaměření na koníčky a zájmy, možnost práce z domova.
- Ubytování studentů u seniorů. Studenti místo platby nájmu pomáhají s domácností.

S dalšími příklady dobré praxe se účastníci setkali přímo při prohlídkách jednotlivých zařízení. Velmi inspirativní je propojení domova s občany obce. K setkávání dochází nejen v prostorách restaurace, ale i při pořádání různých slavností u příležitosti významných svátků roku nebo událostí. V pobytových zařízeních jsou herny pro děti předškolního věku, které využívají občané v blízkosti DPS a děti zaměstnanců zařízení. Některá pobytová zařízení mají v areálu mateřskou školku, která je určena pro děti zaměstnanců i pro děti z blízkého okolí. Zaměstnanci v domovech pro seniory zajišťují rodinné oslavy pro klienty a jejich rodinné příslušníky. Samozřejmostí je volný vstup občanů do zařízení.

Ve Švýcarsku se často objevuje propojení domova pro seniory s domem s pečovatelskou službou. Pro klienty není následný přechod tak náročný. Standardem v terénní službě je poskytování těchto služeb v noci.

K lepší orientaci uživatelů v domovech slouží barevně odlišené prostory. Zcela běžným standardem je umístění fotografií jednotlivých zaměstnanců s jejich jmény na chodbě daného oddělení, aby je uživatelé znali. V zařízeních se často objevují na dveřích do pokojů cedulky Willkommen! (Vítejte!), jejichž grafická podoba se řídí dle přání uživatele.

Velká pozornost je věnována i posledním věcem člověka. V některých domovech realizují tzv. „poslední rozloučení“: Na stolku je umístěna fotografie klienta, jeho oblíbené předměty, fotoalbum a případné vzkazy od spolubydlících.

Pro zlepšení kvality života lidí s demencí je v zařízeních realizováno množství úprav. Uživatelé bydlí v ubytovacích jednotkách (unit care). Jedná se o bydlení tzv. rodinného typu, např. o bytovou jednotku se společným sociálním zařízením. Navozuje se tak dojem bydlení v rodině. Zároveň se klienti v těchto bytech sami podílí na přípravě jídla (s ohledem na jejich zdravotní stav a možnosti).

V některých domovech využívají na stěnách žlutou barvu na konci chodby, dle zkušenosti nelze pak přehlédnout konec chodby.

Na oddělení pro uživatele s demencí je využíváno speciální osvětlení, jehož barvu mohou zaměstnanci měnit a ovlivnit tak chování uživatelů. Osvětlení v celém oddělení je přizpůsobováno intenzitě slunečního svitu.

Za zcela běžnou praxi je považována povinnost oznámit jméno osoby, která za klienty s demencí bude zodpovídat, když klient nebude moci komunikovat, vyjadřovat svá rozhodnutí apod.

Součástí uzavřeného oddělení pro lidi s demencí je většinou uzavřená zahrada, kde je vybudována „nekončící cesta“.

Stropní osvětlení ovlivňující náladu uživatelů

Uzavřená zahrada s nekonečnými cestami

Některé příklady dobré praxe se týkaly i zaměstnanců a pracovního prostředí:

- Pro usnadnění svozu prádla se v DPS využívá systém „šachet“ do kterých se prádlo vhazuje přímo z pokoje či chodby a prádlo vypadává v prádelně.
- Zaměstnanci musí odevzdat při příchodu do práce mobil a cigarety do úschovy – každý má svoji zásuvku pod zámek. Své věci si může vyzvednout o přestávce.
- V době přestávky se personál nezdržuje na oddělení.
- Na sesterně jsou umístěny lednice na léky na klíč.

Dalšími příklady dobré praxe jsou např. pronájem reklamních prostor ve výtahu, skříňka na osobní věci u jídelního stolu nebo online systém informující o obsazenosti domovů, do kterého má přístup jakýkoli občan Švýcarska.

Skříňka u jídelního stolu

Pro kontrolu kvality poskytovaných sociálních služeb je ve Švýcarsku zřízena funkce ombudsmana.

